

Weergave op hoofdlijnen gesprek gemeente Dinkelland, VNG en De Woonpas / GVR

Datum gesprek: 22 mei 2024

Aanwezig:

Jan Monsma (onafhankelijk deskundige op verzoek VNG), Andries Kok (VNG), Nicoline Bergman (VNG), Richard van Rooij (De Woonpas/GVR/SVGVR), Dick Dekker (De Woonpas/GVR), Cel Severijn, Maurice Hellemons, Patricia Ankersmid en Bianca Menderink (allen Gemeente Dinkelland).

Cel opent het overleg met een woord van welkom aan alle aanwezigen. Daarna volgt een korte voorstelronde. Vervolgens geeft Cel aan dat de druk op de gemeente heel hoog is om een bijdrage te leveren aan de warmtetransitie en het verduurzamen van woningen enzovoorts. De gemeente Dinkelland heeft een regisserende en faciliterende rol in dit proces. De GVR is een belangrijk instrument dat ingezet kan worden, waarmee de nodige versnelling voor het verduurzamen kan worden ingezet. Het ondersteunen van de inzet van de GVR is erg welkom.

Hij geeft kort de geschiedenis weer van het proces zoals dat tot nu toe is doorlopen. Het raadsvoorstel over de GVR is al behandeld in de raadscommissie. De commissie was in z'n algemeenheid positief. Er waren wel vragen, maar die konden goed beantwoord worden. Het voorstel is op de raadsagenda geplaatst, maar werd van de agenda gehaald na de mail van de VNG.

Andries Kok kent de wens van gemeenten om te beschikken over instrumenten die het mogelijk maken om op lokaal niveau de verduurzaming van woningen te bevorderen, waaronder de inzet van publiekrechtelijke instrumenten, en stelt de vraag of er nu andere instrumenten beschikbaar zijn voor verduurzaming van woningen of zijn er belemmeringen? Cel geeft aan dat er instrumenten beschikbaar zijn, maar dat deze slechts een druppel op de gloeiende plaat blijken en dat geen van deze instrumenten nog daadwerkelijk het verschil kan maken. GVR biedt dat in zijn ogen wel.

Andries Kok geeft aan dat de VNG zich de vraag stelt of de baatbelasting geschikt is als instrument t.b.v. het verduurzamen van woningen. Hij geeft aan dat VNG gemeenten niet kan garanderen dat deze belasting voor dit doel inzetten stand houdt voor de rechter en vindt het op dit moment risicovol. Richard van Rooij doet een procesinterventie en verzoekt om niet langer in algemene zin te spreken over de inzet van baatbelasting voor het individueel verduurzamen van woningen, maar over de inzet van baatbelasting binnen de context van GVR en met het oog op de wijkgerichte warmtetransitie. VNG heeft eerder geopperd een proefprocedure te doen om helderheid te verschaffen inzake juridische houderbaarheid. Hierin wil de VNG meedenken, aldus Andries Kok. Cel geeft aan hier in eerste instantie positief over te zijn geweest, echter is onduidelijk op welke vraag de rechter dan een antwoord zou moeten geven. Dit betekent dat het voeren van een proefproces, gelet hierop, geen reële optie is. Daar komt bij dat het al snel jaren in beslag zal nemen en dat juist nu de wens is om tempo te maken.

Doel van het gesprek vandaag:

De GVR is een instrument dat – wanneer enkele verduidelijkingen in de Gemeentewet/baatbelasting worden aangebracht – door alle aanwezigen wordt gezien als een instrument dat voorziet in een behoefte vanuit gemeenten in de warmtetransitie. Het doel is om samen op te trekken teneinde instrumenten als deze die steunen op de baatbelasting breed in te zetten.

Jan Monsma: Wat zijn voorzieningen in de context van baatbelasting?

Vallen de 'verduurzamingsvoorzieningen' die bij de GVR worden toegepast onder de baatbelasting?

Dat is feitelijk de vraag die voorligt wat hem betreft. Historisch gezien is de baatbelasting nog niet eerder toegepast zoals in de GVR.

Jan Monsma stelt een aanpassing van artikel 222 van de Gemeentewet voor, door het toevoegen van een regel als: "*onder voorzieningen wordt mede verstaan, voorzieningen die tot stand worden gebracht binnen de GVR*". Deze aanpassing is bedoeld om gemeenten bij toepassing van de baatbelasting in het kader van de GVR meer zekerheid te bieden.

Andries Kok geeft aan dat BZK in heeft gezet op maatregelen t.b.v. van het individu zoals het Warmtefonds en de bal dus bij het individu heeft gelegd en niet bij de decentrale overheid. Hij geeft aan dat het lastig is voor de VNG zolang BZK 'nog niet mee' is om de baatbelasting in te zetten voor de wijkgerichte warmtetransitie. Er zijn ook gemeenten die daarom nog afzien van het toepassen van de GVR.

Richard van Rooij geeft aan dat de gemeente verantwoordelijk is voor de wijkgerichte warmtetransitie. De warmtevraag moet naar beneden gebracht worden. Hiermee vindt de gemeentelijke VerduurzamingsRegeling verankering in de wet. BZK heeft het over een privaatrechtelijke financieringsovereenkomst, maar hiervan is geen sprake bij de GVR. Een privaatrechtelijke financieringsovereenkomst is immers persoonsgebonden en baatbelasting rust op de onroerende zaak.

Het terugbrengen van die warmte- en energievraag dient een publiek belang in de wijk. De gemeente kan hiertoe voorzieningen tot stand brengen, bijvoorbeeld isolatiemaatregelen en onder andere de Klimaatwet borgt dit, aldus Richard van Rooij.

Jan Monsma stelt:

- Publiek belang? Dat is er.
- Groepsprofijt? Dat is er ook.

Daar ligt naar zijn inzicht niet direct de vraag. Wel op het punt van het type voorzieningen, daar zou een verduidelijking kunnen helpen. Tot nu toe is de baatbelasting altijd ingezet voor bijvoorbeeld de aanleg van riolering of het opknappen van een winkelgebied, dus voor fysieke voorzieningen in de openbare ruimte en niet in de particuliere ruimte. Daarnaast staat het toepassen van baatbelasting in de top 3 van onverbindend verklaarde verordeningen. Als er onvoldoende oog is voor zorgvuldigheid, blijkt het instrument van de baatbelasting risicovol. Jan constateert evenwel dat dit binnen de GVR zorgvuldig geadresseerd is.

Nicoline Bergman ziet juridische risico's in het toepassen van de GVR in een wijk, waarbij er ook mensen zullen zijn die niet mee willen doen (bijvoorbeeld omdat hun huis al is verduurzaamd). Worden die wel meegenomen is haar vraag. Richard van Rooij geeft aan dat die worden meegenomen in de groep belastingplichtigen maar geen heffing krijgen (0-tarief). Jan Monsma geeft aan dat de baatbelasting volgens art. 222, lid 1, laatste volzin van de Gemeentewet niet wordt geheven als de aan de voorzieningen verbonden lasten krachtens overeenkomst zijn of worden voldaan. Wellicht biedt dit een oplossing.

Nicoline Bergman geeft aan dat het risico op bezwaar van een inwoner blijft, inclusief uitstraling naar anderen. Maurice Hellemons reageert dat risico op bezwaar altijd wel aanwezig is. Gemeenten nemen zelden besluiten waar zij 100% zeker van zijn. Dit zien we steeds meer gebeuren, ook bij bijvoorbeeld migratie en woningbouw. Het is zaak om risico's zo klein mogelijk te maken en ze te benoemen. Het is aan het college of ze bereid is eventuele risico's te willen lopen.

Wat Jan Monsma betreft zou het goed zijn als we BZK vragen om het artikel (222) aan te vullen, niet te ingewikkeld, maar alleen door het toevoegen van een extra lid t.a.v. voorzieningen, een penningstreek. Naast de tekst is ook de toelichting belangrijk.

Voorgesteld zou kunnen worden om in de toelichting te vermelden dat de aanpassing niet is bedoeld om de werking van het artikel te veranderen, maar om te verduidelijken dat de voorzieningen van de GVR naar de bedoeling van de indieners van het wetsvoorstel onder het bereik van de baatbelasting vallen.

Richard van Rooij stelt. Laten we dit doen en tegelijkertijd aan de slag gaan. Andries Kok vult aan dat een dergelijke wijziging al snel zo'n twee jaar zal vergen, maar het eigenlijk een soort 'no regret' maatregel betreft.

Cel Severijn geeft aan dat we het risico zo klein mogelijk willen maken en wat is dan de pragmatische weg hiervoor? Bij een proefproces ben je zo 3 jaar verder. Dit onderschrijft Jan Monsma, en daar kunnen we niet op wachten gezien de noodzaak.

Conclusie:

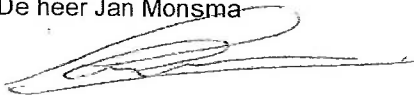
Alle aanwezigen spreken de bereidheid uit hun kanalen in te zetten voor een gezamenlijke lobby naar BZK om extra verduidelijking aan te brengen op het begrip voorzieningen, door bijvoorbeeld een regel toe te voegen aan artikel 222, waarmee verduidelijkt wordt, dat onder voorzieningen mede voorzieningen binnen GVR worden verstaan. Jan Monsma gaat graag, als onafhankelijk en neutraal deskundige, mee richting BZK. Cel Severijn wil graag samen met gemeenten, VNG en SVGVR/GVR naar BZK.

Vervolgstappen:

- Er wordt een verslag gemaakt op hoofdlijnen van dit overleg en voor akkoord rondgestuurd naar alle aanwezigen.
- Gemeente Dinkelland voegt dit verslag toe aan haar voorstel richting de Raad.
- We zorgen voor afstemming in het traject richting BZK tussen gemeenten, VNG, SVGVR/GVR en Jan Monsma als onafhankelijk en neutraal deskundige.
- Aanwezigen spreken af elkaar goed op te hoogte te houden rond de stappen die gezet worden.

Voor akkoord:

De heer Jan Monsma

VNG, de heer Andries Kok

De Woonpas, de heer Dekker/van Rooij

Gemeente Dinkelland, de heer Cel Severijn

